

Kort om forsikringer af frivillige

Formålet med denne pjece er at give et overblik over, hvad det er vigtigt at være opmærksom på i relation til forsikring af frivillige og ansatte i frivillige sociale foreninger og organisationer.

I pjecen bliver der gjort opmærksom på, hvad man som frivillig bør overveje vedrørende egne forsikringsforhold, når man går ind i frivilligt socialt arbejde. For foreninger og organisationer omtales i hvilke tilfælde, der skal tegnes arbejdsskadeforsikring og mulighederne for at sikre frivillige og ansatte ved at tegne ulykkes- og ansvarsforsikringer.

Pjecen giver ikke udtømmende svar på detaljerede forsikrings spørgsmål, men et fingerpeg med eksempler fra den frivillige verden. Er du stadig tvivl, når du har læst pjecen, bør du spørge Forsikringsoplysningen eller Arbejdsskadestyrelsen, før du påtager dig frivilligt arbejde eller før du sætter en foreningsaktivitet i værk. Du finder en række nyttige adresser og telefonnumre bagerst i pjecen.

Redaktionen af pjecen er afsluttet i januar 2013.

Frivilliges egne forsikringsforhold

Når frivillige udfører opgaver for frivillige sociale foreninger og organisationer, vil man normalt ikke være omfattet af foreningens eller organisationens arbejdsskade- eller erhvervsansvarsforsikring.

Det er derfor vigtigt at overveje, hvilke forsikringer man som frivillig selv kan tegne. Det kan eksempelvis være familie- eller ulykkesforsikring.

Skade på personer og andres ting

Alle kan komme ud for at forvolde en skade i et øjeblik uopmærksomhed. Et eksempel for en frivillig kan være: En besøgsven slår ud med hånden, da han skal forklare, hvordan man opfører et telt. Hånden rammer en vase, der går itu.

Efter retspraksis er man ansvarlig for en skade, hvis man har lavet en skade ved en handling eller undladelse, der er uagtsom eller forsætlig. Hvis man derimod har gjort, hvad enhver ordentlig og fornuftig person ville gøre, og skaden alligevel sker, er man ikke ansvarlig for skaden, og den skadelidte må bære tabet.

I ovennævnte situation har besøgsvennen handlet uagtsomt, da han ikke burde slå ud med hånden uden at sikre sig, at der ikke var noget, der kunne blive ødelagt. Derfor vil man efter dansk retspraksis være ansvarlig for skaden. Inden besøgsvennen skal betale erstatning for skaden, skal ejeren af vasen bevise, at vasen har en værdi, der kan opgøres i penge.

Hvis besøgsvennen havde lavet en personskade på eksempelvis den, han besøgte, kan man komme ud for at skulle betale erstatning for svie og smerte og godtgørelse for varige mén. Erstatning for personskader fastsættes ud fra erstatningsansvarsloven.

For at undgå at skulle betale en skade som besøgsven, kan man tegne en familieforsikring. På denne forsikring indgår en ansvarsforsikring, som med visse undtagelser dækker det erstatningsansvar, man som privatperson kan pådrage sig for skader, der sker på andre personer og andres ejendele.

Hvis man som frivillig er så uheldig at lave en skade, skal uheldet meldes til ens eget forsikringsselskab, der herefter vurderer, om skaden kan dækkes af forsikringen.

Egen personskade

Under udførelsen af frivilligt arbejde kan man selv komme til skade. Eksempelvis kan man under et besøg overse et tæppe og falde så man brækker sin ankel.

En sådan skade vil ikke nødvendigvis være dækket af en arbejdsskadeforsikring. Da man som frivillig stiller sig til rådighed for en social humanitær aktivitet, bliver det ikke betragtet som et ansættelsesforhold, og organisationen er derfor ikke forpligtiget til at tegne en arbejdsskadeforsikring. Se nærmere om arbejdsskadeforsikring i afsnittet om organisationernes forsikringsforhold.

For at være sikret erstatning for ovennævnte personskade, skal man tegne en privat ulykkesforsikring. Der kan være forskel på, hvordan et ulykkestilfælde er defineret i forsikringsbetingelserne, men hovedparten af selskaberne bruger en af disse to definitioner:

1. Ulykkestilfælde, hvorved forstås en tilfældig, af forsikredes vilje uafhængig, pludselig udefrakommende indvirkning på legemet med påviselig beskadigelse til følge.
2. Ved ulykkestilfælde forstås en pludselig hændelse, der forårsager personskade.

En ulykkesforsikring kan tegnes som en fritidsulykkesforsikring eller som en heltidsulykkesforsikring.

Alle som via arbejde er omfattet af en arbejdsskadeforsikring kan tegne en fritidsulykkesforsikring. Forsikringen dækker nemlig ulykkestilfælde i ens fritid og undtager skader opstået, mens man er omfattet af en arbejdsskadeforsikring.

Heltidsulykkesforsikringen kan tegnes af alle, og den er specielt relevant for personer, som ikke er omfattet af en arbejdsskade-forsikring, eksempelvis arbejdsgivere, studerende, selvstændige og pensionister. Den vil så dække ulykkestilfælde sket hele døgnet.

I nogle tilfælde kan man få erstatning fra flere ulykkesforsikringer. Et eksempel kunne være at en frivillig, som befinder sig på et værested, hvor en bruger pludselig bliver voldelig. Den frivillige bliver uden varsel slået i ansigtet og får varige skader i ansigtet.

Skaden er dækket på den fritids- eller heltidsulykkesforsikring, som den frivillige selv har tegnet. Hvis værestedet har tegnet kollektiv ulykkesforsikring vil uheldet også være dækket på denne forsikring. Der er ingen problemer i at få erstatning fra flere ulykkesforsikringer, og erstatningen er normalt ikke skattepligtig.

Tre gode råd som den frivillige skal være opmærksom på

1. Hvis du ikke allerede har en familieforsikring, bør du overveje at tegne en familieforsikring.
2. Undersøg om foreningen eller organisationen har tegnet en forsikring, der dækker skader på frivillige.
3. Overvej herefter om du selv vil tegne en fritids- eller heltids-ulykkesforsikring.

Organisationernes forsikringsforhold

Første del af pjecen har handlet om den frivilliges egne forsikringsmuligheder. Nu skal vi se på, hvilke forpligtelser og muligheder de frivillige sociale foreninger og organisationer har.

Som forening eller organisation bør man altid gøre sine frivillige og ansatte opmærksomme på, hvilke forsikringer foreningen eller organisationen har tegnet, og hvilke den enkelte selv bør tegne.

Hvem har ansvaret for at tegne relevante forsikringer?

I frivillige foreninger og selvejende institutioner, der har en bestyrelse, er bestyrelsen arbejdsgiveren. Det er derfor bestyrelsen, der har ansvaret for at tegne lovpligtig forsikring og for at beslutte hvilke forsikringer, der derudover skal tegnes. Bemærk at det også gælder, selvom bestyrelsesmedlemmerne er frivillige.

Hvem, der er arbejdsgiver i offentligt støttede institutioner, projekter, væresteder eller aktiviteter, beror på en konkret vurdering af den offentlige støtte og indflydelse.

Arbejder en person selv i eget projekt, er personen at betragte som selvstændig, dvs. sin egen arbejdsgiver.

Medlemskab

Der er ikke noget formelt, forsikringsmæssigt krav om, at de frivillige, der forsikres af en forening, skal være medlemmer af pågældende forening. Foreningen kan dog godt have som sin politik, evt. aftalt sammen med et forsikringsselskab, at frivillige, der skal tegnes forsikring for, skal være medlemmer.

Skade på ansatte og frivillige

Der kan være flere forsikringer, der kan dække ansatte og frivillige, hvilket vil blive gennemgået i de følgende afsnit A - om arbejdsskade-forsikring og B - om kollektiv ullykkesforsikring.

A - Arbejdsskade-forsikring

Beskæftiger foreningen eller organisationen personer, har foreningen/ organisationen som arbejdsgiver lovmæssig pligt til at tegne arbejdsskade-forsikring. I "Lov om forsikring mod følger af arbejdsskade" står der, at enhver, der her i landet udfører arbejde for andre, er forsikret under arbejdets udførelse. Det gælder, uanset om man får løn for arbejdet eller udfører arbejdet ulønnet. Det er ligeledes uden betydning, om man er ansat til varigt arbejde, eller der blot er tale om et tilfældigt og kort-varigt ansættelsesforhold.

Der skal derfor altid tegnes arbejdsskade-forsikring når:

- der ansættes lønnede medarbejdere (uanset hvor mange timer, der er tale om, og om det er for en afgrænset periode).
- foreningen/organisationen har antaget fremmed ulønnet hjælp til at udføre arbejde (eksempelvis når en forening får ikke-medlemmer, f.eks. skoleelever, til at sælge mærker).
- en forening beder medlemmer/frivillige udføre arbejde, der falder uden for, hvad et medlemskab normalt medfører af pligtarbejde (eksempelvis et større kompliceret regnskabsarbejde, hvor man normalt ville ansætte lønnet arbejdskraft).

Der skal derimod ikke tegnes arbejdsskade-forsikring:

- når frivillige/medlemmer af en forening, herunder bestyrelsesmedlemmer, kun udfører, hvad der er sædvanligt i henhold til foreningens vedtægter

Forsikringen dækker erstatning som følge af en arbejdsskade.

En arbejdsskade defineres efter arbejdsskadeloven således:

1. Ulykkestilfælde, der skyldes arbejdet eller de forhold, hvorunder dette foregår.
2. Skadelige påvirkninger af højst 5 dages varighed, der skyldes arbejdet eller de forhold, hvorunder dette foregår.
3. Pludselig løfteskade.
4. Erhvervssygdomme.

Sådan afgør man, om der skal tegnes arbejdsskadeforsikring

Hvornår er der tale om arbejde i arbejdsskadelovens forstand? Et ansættelsesforhold foreligger, hvor der er et formelt over-/ underordningsforhold, og der er instruktionsbeføjelse. Dvs. at der er en person, der giver ordrer eller opgaver, og at denne person kan bestemme, hvordan ordren eller opgaven skal udføres. Sædvanligvis vil der også være aflønning, men det er ikke det afgørende for at afklare, om der er et ansættelsesforhold med deraf følgende forsikringspligt for arbejdsgiveren.

Om der skal tegnes arbejdsskadeforsikring beror på en vurdering af foreningens vedtægter og foreningens formål, og på hvad der er beskrevet som opgaver for bestyrelsesmedlemmer, frivillige eller medlemmer.

Når der udføres opgaver for en forening, som ligger inden for vedtægterne, betragtes det nemlig ikke som et arbejde i arbejdsskadelovens forstand.

Så snart opgaven ligger uden for det, medlemmer påtager sig som følge af et aktivt medlemskab, og jo mere karakter opgaven får af egentligt arbejde, der ellers skulle have været udført af andre (lønnede), jo større er sandsynligheden for, at arbejdet er omfattet af arbejdsskadelovens forsikringspligt.

Arbejdsskadestyrelsen har haft en sag til vurdering, hvor en besøgsven fra Røde Kors kom til skade. Da besøgsvennen stillede sig til rådighed for en social humanitær aktivitet, kunne det ikke sidestilles med et arbejde i henhold til arbejdsskadeloven, og besøgsvennen kunne ikke få erstatning.

Hvis en bestyrelse er i tvivl om, hvorvidt den bør tegne arbejdeskadeforsikring for frivillige, medlemmer eller enkelte grupper af frivillige og medlemmer, bør man kontakte Arbejdsskadestyrelsen for en konkret afklaring.

Har en forening, der burde have tegnet arbejdsskadeforsikring, ikke tegnet denne, risikerer foreningen eller den eller de personer, der juridisk tegner foreningen, en bøde samt at skulle refundere Arbejdsskadestyrelsen den erstatning, som styrelsen har betalt til den skadelidte. Det vil sige, hvis foreningens formue ikke rækker til at dække en eventuel erstatning, kan den ansvarlige bestyrelse komme til at hæfte personligt.

I den forbindelse skal man være opmærksom på, at ens private ansvarsforsikring ikke vil træde til og dække udgifterne for det enkelte bestyrelsesmedlem.

Når foreningen tegner en arbejdsskadeforsikring, skal den være opmærksom på, at der samtidig indbetales til Arbejdsmarkedets Erhvervssygdomssikring (AES), der er en offentlig reguleret selvejende institution.

Arbejdsskadeforsikringen dækker skader, der er opstået på grund af arbejdet eller de forhold, hvorunder arbejdet udføres. Arbejdsmarkedets Erhvervssygdomssikring dækker erhvervssygdomme.

B - Kollektiv ulykkesforsikring

Hvis foreningen eller organisationen ønsker at sidestille frivillige med ansatte, hvad angår "arbejdsskade" (dvs. ulykke), kan foreningen eller organisationen tegne en kollektiv ulykkesforsikring, der dækker personskade for en kreds af personer, der udfører opgaver i foreningens tjeneste.

En sådan forsikring sikrer, at der betales erstatning til frivillige, der rammes af en ulykke. Det er indholdet i forsikringen, der afgrænser forsikringsdækningen og med hvilken risiko.

Det er således op til foreningen selv (i samråd med forsikringselskabet) at afgøre, hvad der skal forsikres, om der skal være begrænsninger, hvilke persongrupper, der skal være dækket og med hvilken dækning.

Hvis foreningen fravælger at tegne en sådan forsikring, vil de frivillige kun opnå en forsikringsudbetaling, hvis de har en privat forsikring, der dækker ulykkestilfældet.

Skade på andre personer eller ting

Når de ansatte og de frivillige udfører et arbejde, kan de være årsag til skader, hvorfor man skal tage stilling til foreningens eller organisationens ansvar overfor omverdenen - herunder brugerne. Erhvervsansvarsforsikring er en frivillig forsikring. Der er altså intet lovkrav om en sådan forsikring. Alligevel bør foreningen eller organisationen grundigt overveje, om der skal tegnes en erhvervsansvarsforsikring.

Erhvervsansvarsforsikring kan tegnes af en forening eller en organisation for at sikre sig mod de økonomiske følger af et erstatningsansvar. Forsikringen betaler med andre ord for de skader, som foreningen i forbindelse med dens aktiviteter kan blive erstatningsansvarlig for.

Kan det bevises, at en skade skyldes fejl eller forsømmelse hos foreningen eller dens hjælpere, der handler på foreningens vegne, kan foreningen blive erstatningsansvarlig.

De frivillige sociale foreninger og organisationer kan tegne erhvervsansvarsforsikring for både ansatte og frivillige.

Den ansatte/frivilliges private ansvarsforsikring dækker ikke i situationer, hvor erstatningsansvaret kan placeres på foreningen eller organisationen.

Bemærk det er den skadelidte, der skal bevise, at skaden skyldes fejl eller forsømmelse hos skadevolder.

Har foreningen eller organisationen ingen erhvervsansvarsforsikring, og den bliver erstatningsansvarlig for en skade, kan den tilskadekomne kræve erstatning af foreningen eller organisationen. Hvis foreningen eller organisationen ikke har penge, kan der kræves erstatning af de personer, der juridisk tegner foreningen. Det vil ikke være muligt at bruge private ansvarsforsikringer til at betale et sådant erstatningskrav.

Forsikring mod brand, tyveri og vandskade

Foreningen eller organisationen må træffe beslutning, om den skal have forsikring af foreningens ejendele.

- Brand. Brandforsikringen erstatter skader, når der har været ild samt skader, der sker under brandslukningen.

- Netbank-indbrud. Som privatperson dækker pengeinstitutterne tabet, hvis man mister penge, fordi nogen uretmæssigt har fået adgang til ens netbank-konti. Det gælder imidlertid ikke for foreninger, som i denne sammenhæng betragtes som virksomheder, der – som udgangspunkt – selv må dække et eventuelt tab. Hvis man som forening ønsker at sikre sig mod denne form for kriminalitet, skal man derfor tegne en netbank-forsikring.
- Tyveri. Tyveriforsikringen dækker forskelligt, alt efter om tyveriet er begået ved indbrud, ran eller røveri.

Hovedreglen er, at forsikringen dækker skade og tab ved indbrudstyveri. Når tyveriet sker fra forsvarligt aflåsede bygninger med lukkede og tilhævede vinduer, er der tale om indbrudstyveri. Hærværk i forbindelse med indbrudstyveri er dækket af tyveriforsikringen.

- Hærværksskader. Erhvervsløseforsikringen kan udvides til at omfatte hærværksskader, der ikke er begået i forbindelse med et indbrudstyveri.
- Vandskade. Sker der vandskade på indbo, dækker forsikringen, hvis skaden skyldes, at vandet pludseligt strømmer ud fra sædvanlige installationer. Siver vandet derimod langsomt ud, eksempelvis fra en utæt radiator, eller trænger regnvand ind gennem taget, er skaden ikke dækket.

Seks råd til organisationen

1. Husk at tegne den lovpligtige arbejdsskadeforsikring for de ansatte.
2. Vær opmærksom på om frivillige også skal være omfattet af den lovpligtige arbejdsskadeforsikring.
3. Overvej at tegne kollektiv ulykkesforsikring for de ansatte og frivillige.
4. Overvej at tegne erhvervsansvarsforsikring og erhvervsløseforsikring for foreningen eller organisationen.
5. Drøft med den frivillige, om vedkommende har tegnet ulykkes- og familieforsikring.
6. Indhent rådgivning og tilbud fra flere forsikringsselskaber.

Råd og vejledning

Hos Forsikringsoplysningen kan du få information og oplysning om forsikrings spørgsmål. Forsikringsoplysningen er det danske forsikrings erhvervs oplysningsorganisation.

Forsikringsoplysningen

Philip Heymans Allé 1

2900 Hellerup

tlf. 41 91 91 91

<http://www.forsikringsoplysningen.dk>

Hvis man er utilfreds med sit forsikringsselskabs afgørelse, kan en privat forsikringstager klage til Ankenævnet for Forsikring. Vær opmærksom på at der skal betales et gebyr på 150 kroner.

Ankenævnet for Forsikring

Anker Heegaards Gade 2,

1.sal

1572 København V

tlf. 33 15 89 00

<http://www.ankeforsikring.dk>

Behandling af arbejdsskader sker hos Arbejdsskadestyrelsen. Her afgøres det, om en skadelidt kan få erstatning for en arbejdsskade. Tvivlsspørgsmål om, hvorvidt det konkrete arbejde eller den konkrete opgave er omfattet af arbejdsskadeloven, kan forelægges Arbejdsskadestyrelsen.

Arbejdsskadestyrelsen

Sankt Kjelds Plads 11
2100 København Ø
tlf. 72 20 60 00
<http://www.ask.dk>

Arbejdsmarkedets

Erhvervs sygdomssikring

Kongens Vænge 8
3400 Hillerød
Tlf: 48 20 58 40
<http://www.aes-atp.dk>

Vil du vide mere

Har du spørgsmål til denne pjece, eller ønsker du råd og vejledning om pjecens emne, er du velkommen til at ringe til Center for frivilligt socialt arbejde og tale med en af vores rådgivere på telefon: 66 14 60 61, du kan også sende os en e-mail med dit spørgsmål: info@frivillighed.dk

Eftertryk med tydelig kildeangivelse er tilladt.

Pjecen er udgivet af [Center for frivilligt socialt arbejde](#).